

рукодільця та ін. можуть виконувати кожен елемент роботи, буквально «рука в руці».

4. Школярі з особливими освітніми потребами можуть залучатися до «масової» моделі залучення до освітнього процесу закладів позашкільної освіти, що виявляється у залученні таких школярів до концертів, олімпіад, виставок та вистав.

Отже, з урахуванням вищезазначеного слід зробити висновок, що діяльність педагогічних працівників, що реалізують адаптовані програми позашкільної освіти, незалежно від моделі залучення дітей з особливими освітніми потребами до освітнього процесу закладу позашкільної освіти, має передбачати поєднання освітніх, корекційно-розвивальних, психотерапевтичних і лікувально-оздоровчих технологій, адже процеси розвитку та соціалізації у таких дітей ускладнені. Навчальні програми гурткової роботи, що адаптуються педагогами закладів позашкільної освіти мають відрізнятися високим ступенем варіативності та індивідуалізованості і не можуть бути реалізовані в одному і тому ж вигляді в різних творчих об'єднаннях.

Література:

1. Байбородова Л.В., Кириченко Е.Б., Кривунь М. П. и др Дети с особыми образовательными потребностями в дополнительном образовании. Ярославль, 2014. URL : <https://goo-gl.su/04ifq> (дата звернення 13.02.2021).

2. Включение детей с ограниченными возможностями здоровья в программы дополнительного образования: Методические рекомендации / под ред. А. Ю. Шеманова. Москва. 2012. URL : https://kiro46.ru/docs/ЮЮ_DOP_1.pdf (дата звернення 13.02.2021).

3. Про позашкільну освіту: Закон України від 22.06.2000 р. № 1841-III. Дата оновлення: 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text> (дата звернення: 21.02.2021).

4. Про затвердження Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах: Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.08.2004 р. № 651. Дата оновлення: 11.01.2009. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1036-04#Text> (дата звернення: 21.02.2021).

5. Синьов В. М. Психолого-педагогічні проблеми дефектології та пенітенціарії. Київ: «МП Леся». 779 с.

Супрун Д.М.

доктор пед. наук, професор,

професор кафедри спеціальної психології та медицини

Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова

Супрун М.О.

доктор пед. наук, професор,

професор кафедри психокорекційної педагогіки

Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова

ЗАПОЧАТКУВАННЯ ПРОФЕСОРОМ І. П. КОЛЕСНИКОМ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛЬНИХ ПСИХОЛОГІВ

(до 80-річчя від дня народження)

Глобальні соціальні процеси кінця 80-х – початку 90-х років ХХ століття спричинили переосмислення й практичну реалізацію нагальних питань

реформування всієї вітчизняної освіти. Корекційна її складова, а й, відповідно, підготовка фахівців у сфері дефектології, зокрема, спеціальних психологів нової генерації, не була тут виключенням.

Зазначений період початку державотворення для вищої дефектологічної освітньої галузі знаменувався, насамперед, пошуком оптимізації фахової підготовки студентів дефектологічних факультетів тодішніх педагогічних інститутів України.

Чільне місце в цьому процесі займав декан дефектологічного факультету Українського державного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова професора Іван Пантелійович Колесник, який очолював факультет майже 20 років (1983 – 2002 рр), а потім 15 років керував кафедрою психокорекційної педагогіки (2002- 2017 рр) [2 – 6].

Вимогою часу в 1996 році стала ініціатива декана дефектологічного факультету професора І.П. Колесника та завідуючої кафедри сурдопедагогіки та логопедії зазначеного факультету професора Н.Ф. Засенко із відкриття у 1997–1998 навчальному році відділення із підготовки фахівців за спеціальністю 7.01.01.05. – «Дефектологія». «Сурдопедагогіка та практична психологія». Кваліфікація спеціаліста: «Учитель початкових класів шкіл глухих та слабочуючих. Практичний психолог закладів освіти».

Головною ідеєю запровадження цієї спеціальності було озброєння фахівця-сурдопедагога знаннями практичної психології. Методологічною підставою для започаткування підготовки спеціалістів означеного профілю стало пізнання дефектології як комплексної психолого-педагогічної сфери знань. Навчальний план вміщував науково-виважене поєднання опанування дисциплін різних блоків: суспільно-політичні, загальнокультурні, психолого-педагогічні, спеціальні та за вибором факультету [7].

Ознайомлення із теоретичними напрацюваннями вчених із питань підготовки вчителів спеціальних закладів освіти та спеціальних психологів й вивчення досвіду підготовки дефектологічних та психологічних кадрів дозволив нам визначити наступну періодизацію процесу підготовки означеної категорії фахівців.

Перший період – започаткування додаткової спеціальності «Практична психологія» по кафедрі сурдопедагогіка та логопедія Українського державного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Спеціальність 7.01.01.05. – «Дефектологія». «Сурдопедагогіка та практична психологія». Кваліфікація спеціаліста: «Учитель початкових класів шкіл глухих та слабочуючих. Практичний психолог закладів освіти» – (1997–2006). Другий період – підготовка фахівців кваліфікаційних рівнів «Бакалавр» та «Спеціаліст» за напрямом 0101 «Педагогічна освіта», спеціальність 7.010106 «Дефектологія», спеціалізація «Практична психологія (спеціальна)» – (2006–2011). Третій період – підготовка фахівців кваліфікаційних рівнів «Бакалавр» та «Спеціаліст» за напрямом 0301 «Соціально-політичні науки», спеціальність 7.03010201 «Психологія», спеціалізація «Психологія (спеціальна, медична)» – (2012–2015). Четвертий період – підготовка фахівців кваліфікаційних рівнів «Бакалавр» та «Магістр» за напрямом 0301 «Соціально-політичні науки», спеціальність

8.03010501 «Психологія», додаткова спеціалізація «Спеціальна психологія та клінічна психологія». Випускники отримують кваліфікацію: I. Бакалаври: 1. «Бакалавр психології. Психолог-консультант спеціальних закладів освіти». 2. «Бакалавр психології. Консультант-психолог медико-педагогічної комісії». II. Магістри: 1. «Магістр психології. Психолог спеціальних та інклюзивних закладів освіти», 2. «Магістр психології. Психолог медичних та реабілітаційних закладів», 3. «Магістр психології. Викладач спеціальної психології, психолог спеціальних та інклюзивних закладів освіти» 4. «Магістр психології. Викладач спеціальної психології, психолог медичних та реабілітаційних закладів» – (2015–т. ч.).

Враховуючи вимоги часу, професор І.П. Колесник постійно прагнув налаштувати колектив факультету на розширення діапазону підготовки фахівців-дефектологів широкого спектру.

У 1998 році наказом Міністерства освіти України на дефектологічному факультеті із двох базових кафедр (сурдопедагогіки і логопедії та олігофренопедагогіки) було створено чотири фахових кафедр за всіма складовими наукової галузі «Дефектологія»: кафедра сурдопедагогіки (завідувач кафедри професор Л.І. Фомічова); кафедра логопедії (завідувач кафедри професор М.К. Шеремет); кафедра тифлопедагогіки (завідувач кафедри професор Є.П. Синьова); кафедра олігофренопедагогіки (завідувач кафедри доцент В.Є. Турчинська).

Реформування дефектологічного факультету в інститут корекційної педагогіки та психології на чолі із директором академіком Віктором Миколайовичем Синьовим (вересень 2003 р.), було насамперед спрямоване на розбудову факультетських кафедр та на пошук сучасних конкурентоздатних спеціальностей. Були створені дві нових фахових кафедр: кафедра спеціальної психології та медицини (завідувач кафедри професор Л.М. Руденко) та кафедра ортопедагогіки та реабілітології (завідувач кафедри професор А.Г. Шевцов) [1].

Саме створення кафедри спеціальної психології та медицини знаменувало собою започаткування потужного науково-методичного центру із підготовки спеціальних психологів. Керівнику цього науково-педагогічного осередку доктору психологічних наук, професору Лілі Миколаївні Руденко вдалося сформувати колектив професіоналів-одномумців, який здатен втілювати в життя сміливі задуми з підготовки сучасного спеціального психолога.

Поєднання теоретичного потенціалу і педагогічного досвіду колективу факультету спеціальної та інклюзивної освіти на чолі із Почесним академіком НАПН України професором Марією Купріянівною Шеремет становить запоруку збереження кращих традицій славних попередників, серед яких ім'я Івана Пантелійовича Колесника займає особливе визначальне місце.

Література

1. Бойко-Бузиль Ю. Ю., Супрун М. О. Ювілей академіка Синьова Віктора Миколайовича (до 80-річчя від дня народження) Вісник пенітенціанної асоціації України, 2020 р. – №1. – С. 143–150.
2. Гладченко І. В., Супрун М. О. До 75-річчя від дня народження професора І. П. Колесника. Особлива дитина: навчання і виховання, №1, 2017. – С. 87-88.

3. Гладченко І. В., Супрун М. О. Учитель учителів. Пам'яті колеги. Дефектолог, 2017. №11 (131). С. – 25-26.
4. Гладченко І. В., Супрун М. О. Вчитель вчителів (до 75-річчя від дня народження професора І. П. Колесника). Корекційна педагогіка, 2017. - №1. – С. 26-28
5. Гладченко І. В., Супрун М. О. Вчитель вчителів. Теорія і практика спеціальної педагогіки та психології: Збірник наукових праць: - Вип. 9. ІСП НАПН України, 2018. – С.17-21.
6. Колесник І. П., Супрун М. О. Нарис життя і науково-педагогічної діяльності М. З. Кота (до 75-річчя від дня народження) Корекційна педагогіка, 2017. - №1. – С. 25-26
7. Супрун, Д. М. Теорія та практика професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти. (дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.03). Київ. 2018. – 670 с.

Тараб К.Х.

студентка 24 групи, природничого факультету
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ У ПОЗАШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

Одним із найважливіших завдань позашкільних спортивних установ є організація постійної рухової активності, розвиток крупної та дрібної моторики, здоров'язбереження дітей.

Актуальність теми визначена збільшенням кількості дітей з особливими освітніми потребами, що навчаються у загальноосвітніх школах і необхідністю їх адаптації через позашкільну освіту для успішної їх участі в заняттях фізкультурою.

Через особливості сенсорного сприймання, емоційно-вольової сфери, порушень мовлення, дефіциту комунікативних навичок та інших особливостей розвитку, у дітей з розладами аутистичного спектру, участь у позашкільному освітньому процесі може бути обмеженою, або взагалі відсутня. Але, позашкільне фізичне виховання таких дітей є не менш важливим, аніж дітей з нормотиповим розвитком. Доцільність і необхідність включення дітей з РАС до системної рухової діяльності описано в працях різних вчених.

Зокрема, доктор психологічних наук Скрипник Т.В. і фахівець ІРЦ Ковбасюк О.В. у своїй роботі зазначають, що розвиток моторних навичок не є ключовим завданням спеціалістів при розробці індивідуальної програми розвитку дитини з РАС, при цьому у таких дітей часто спостерігаються порушення тону, хаотичність і неорганізованість рухів, може спостерігатися несистематизована підвищена рухова активність. [1]

Як зазначає Борисенко Л.Л.: «В інклюзивній освіті фізичне виховання і фізична культура можуть стати значно більшою проблемою в порівнянні з іншими шкільними предметами». Отже для дітей з РАС систематизовані заняття фізичним вихованням можуть стати не меншим викликом, аніж для дітей з іншими нозологіями [2].